

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
імені П. Л. ШУПИКА

ЗАТВЕРДЖЕНО



Рішення вченої ради

Протокол 18.12.24 № 10

Голова вченої ради

чл.-кор. НАМН України, професор

Олександр ТОЛСТАНОВ

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ТА ПРОГРАМА

з вибіркової навчальної дисципліни підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі
«Логіка та методологія наукового дослідження»

Галузі знань: 09 Біологія, 22 Охорона здоров'я

Спеціальності: 091 Біологія

221 Стоматологія

222 Медицина

224 Технології медичної діагностики та лікування

225 Медична та психологічна реабілітація

226 Фармація

Рівень освіти: третій (освітньо-науковий) рівень

Навчальна дисципліна за планом ОНП: «Логіка та методологія наукового дослідження»

Вибіркова навчальна дисципліна

Форма навчання: очна (денна, вечірня), заочна

Тривалість навчання: 3 кредити 90 годин

Кафедра: фундаментальних дисциплін та інформатики

Київ 2024

© Національний університет охорони здоров'я України
імені П. Л. Шупика, 2024

© Кафедра фундаментальних дисциплін та інформатики, 2024

Робочу програму навчальної дисципліни «Логіка та методологія наукового дослідження» розроблено на основі освітньо-наукових програм (ОНП): «Стоматологія», «Медицина», «Педіатрія», «Технології медичної діагностики та лікування», «Фармація», «Громадське здоров'я», «Біологія та біохімія», навчального плану підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальностями 221 Стоматологія, 222 Медицина, 224 Технології медичної діагностики та лікування, 226 Фармація, 228 Педіатрія, 229 Громадське здоров'я, 091 Біологія та біохімія та відповідних нормативних документів.

РОЗРОБНИКИ:

Бойченко Наталія Михайлівна, професор доктор філософських наук, професор кафедри фундаментальних дисциплін та інформатики,
Буцикін Єгор Сергійович, доцент кандидат філософських наук, доцент кафедри фундаментальних дисциплін та інформатики,
Кривітченко Ольга Олегівна, старший викладач кафедри фундаментальних дисциплін та інформатики.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

- Краснов В. В., завідувач кафедри педагогіки, психології, медичного та фармацевтичного права, НУОЗ України імені П. Л. Шупика, професор доктор медичних наук,
- Туренко В. Е. доктор філософських наук, старший науковий співробітник філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Робочу програму навчальної дисципліни обговорено та схвалено на засіданні кафедри фундаментальних дисциплін та інформатики протокол 04 грудня 2024 № 10.

Завідувач кафедри _____ Озар МІНЦЕР, професор доктор медичних наук
(підпис)

Погоджено з гарантами ОНП.

Робочу програму навчальної дисципліни обговорено та схвалено на засіданні вченої ради (ВР) медичного факультету протокол 11 грудня 2024 № 10.

Голова ВР _____ Ольга ПРОЦЮК, декан медичного факультету, професор.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Ім'я, ПРІЗВИЩЕ, посада, вчене звання, науковий ступінь)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри протокол " ____ " _____ 202_ № ____.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Ім'я, ПРІЗВИЩЕ, посада, вчене звання, науковий ступінь)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри протокол " ____ " _____ 202_ № ____.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Ім'я, ПРІЗВИЩЕ, посада, вчене звання, науковий ступінь)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри протокол " ____ " _____ 202_ № ____.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Ім'я, ПРІЗВИЩЕ, посада, вчене звання, науковий ступінь)

Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Логіка та методологія наукового дослідження» являється обов'язковим компонентом освітньо-наукових програм: «Стоматологія», «Медицина», «Педіатрія», «Технології медичної діагностики та лікування», «Фармація», «Громадське здоров'я», «Біологія та біохімія».

Загальний опис навчальної дисципліни подано в табл. 1.

Таблиця 1

Найменування показника	Опис		
1. Загальна характеристика дисципліни			
Галузі знань	22 Охорона здоров'я 09 Біологія		
Спеціальності	221 Стоматологія, 222 Медицина, 224 Технології медичної діагностики та лікування, 226 Фармація, 228 Педіатрія, 229 Громадське здоров'я, 091 Біологія та біохімія		
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий) рівень		
Мова навчання	українська		
Кількість годин	90 годин		
Кількість кредитів	3 кредити ЄКТС		
2. Характеристика навчальної дисципліни за формами навчання			
	очна денна	очна вечірня	заочна
Рік підготовки	1	1	1
Семестр	1	1	1
Лекції	34	20	8
Семінарські	34	24	14
Самостійна робота	22	46	68
Вид контролю	залік	залік	залік

Місце, мета та завдання навчальної дисципліни

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Навчальна дисципліна «Логіка та методологія наукового дослідження» являється теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що забезпечують набуття додаткових за вибором здобувача, спрямованих на набуття загальних компетентностей навиків дослідника при підготовці здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальностями 221 Стоматологія, 222 Медицина, 224 Технології медичної діагностики та лікування, 226 Фармація, 228 Педіатрія, 229 Громадське здоров'я, 091 Біологія та біохімія.

Включення в систему підготовки докторів філософії в аспірантурі філософсько-методологічного прояснення та розбору основних особливостей сучасних підходів у природничих та гуманітарних науках спільно з вивченням принципів, закономірностей, механізмів дослідницького процесу, сприяє зростанню методологічного рівня науковця, підвищує евристичні можливості філософії як науки та методології в природничих науках.

Навчальний план та програма дисципліни складені, враховуючи специфіку підготовки та підвищення кваліфікації для медичних спеціальностей (відповідно до Державного стандарту вищої медичної та фармацевтичної освіти; Закону України від 17.01.2002 № 2984-III «Про вищу освіту»; наказу МОЗ України від 03.12.2010 № 1074 «Про заходи МОЗ України щодо удосконалення підготовки лікарів»; наказу МОЗ України «Про державне замовлення на підготовку фахівців, науково-педагогічних кадрів, підвищення кваліфікації лікарів та провізорів (післядипломна освіта) у 2015 році», постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» (із змінами, внесеними згідно з постановою КМ № 283 від 03.04.2019).

Мета навчальної дисципліни: здобуття теоретичних знань та практичних умінь, навичок, оволодіння відповідними компетентностями, необхідними для науково-дослідної інноваційної діяльності, розробки її методологічних засад, продукування нових ідей та теорій, розв'язання комплексних теоретичних та практичних проблем у сфері природничих наук, а також проведення власного наукового дослідження та підготовки до захисту дисертаційної роботи в обраній предметній області.

Завдання вивчення навчальної дисципліни: оволодіння етико-філософськими та біоетичними засадами діяльності, а також проведення власного наукового дослідження та захисту дисертації в обраній предметній області, спираючись на сучасні методології та підходи у природничо-наукових і гуманітарних дослідженнях, формування у них систематизованого комплексу знань про загальні наукові принципи, форми та методологію проведення, презентацію результатів наукового дослідження.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки).

Дана навчальна дисципліна є додатковою дисципліною за вибором здобувача освіти. Вона спирається на знання, отримані здобувачами при вивченні філософських, біологічних, та суспільних дисциплін у ЗВО; закладає основи знань з філософії науки, теорії та методології дослідження у природничих та гуманітарних науках; формує філософські засади процесу логіко-методологічного аналізу при проведенні наукового дослідження та відповідний світогляд, що базується на досягненнях сучасної природничо-наукової та філософської думки; формує філософсько-методологічну культуру здобувача вищої освіти як науковця, необхідну для виконання своїх професійних обов'язків, планування та виконання наукових досліджень; сприяє формуванню теоретичних знань щодо природничо-наукового дослідження як феномену, а також формуванню навичок використання різноманітних дослідницьких підходів у повсякденній діяльності науковця; формує вміння визначати основні напрями наукових досліджень, виконувати їх на високому методологічному рівні, обирати релевантні моделі наукового дослідження; сприяє гуманізації наукової діяльності, втіленню сучасних етичних принципів наукової діяльності та принципів Етичного кодексу вченого України в медичну теорію та практику.

ПЕРЕЛІК

компетентностей відповідно до навчальної дисципліни за вибором

№ з/п	Назва
	ЗК6. Загальнонаукові (філософські) компетентності
1.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність оперувати фундаментальними світоглядними та теоретико-методологічними знаннями, що сприяють набуттю аналітичного та критичного наукового мислення.
2.	Здатність застосовувати філософські знання у теорії та практиці. Здатність до застосування сучасних філософських знань, законів та принципів філософії та методології науки та наукових досліджень в процесі вирішення теоретичних та практичних завдань в природничих науках.
3.	Здатність засвоювати та розвивати філософську культуру мислення, світоглядні уявлення про загальнонаукові, філософські, соціокультурні засади гуманітарного та природничого знання.
4	Здатність здійснювати критичний аналіз філософських та наукових засад теоретичної та практичної діяльності в природничих науках в контексті цінностей сучасної науки та загальнолюдських цінностей.
5	Здатність до самостійного підвищення філософської культури особистості дослідника.

	ЗК1. Дослідницькі компетентності
1.	Здатність до абстрактного мислення, синтезу, аналізу та оцінювання сучасних наукових досягнень, генерування нових знань при вирішенні дослідницьких і практичних завдань.
2.	Здатність до проектування та здійснення комплексних досліджень на основі системного наукового світогляду з використанням основних універсальних методологічних принципів і знань.
3.	Здатність чітко відокремлювати предметну область досліджень, науково обґрунтовувати та розуміти сутність, завдання та мету професійної діяльності з врахуванням здобутків сучасної філософії, філософської антропології, філософії науки, біоетики, етики біомедичних досліджень.
4.	Здатність розуміти та будувати міждисциплінарні зв'язки між природничими та гуманітарними науками.
5.	Здатність до формулювання власного судження та участь у дискусіях щодо основного змісту, методів, новітніх досягнень за напрямом наукового дослідження. Здатність самостійно формулювати дослідницьке питання, розробляти проект наукового дослідження, володіти методологією наукового дослідження.
6.	Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. Здатність проведення наукового дослідження в природничих науках з врахуванням сучасних філософських знань, філософської антропології, філософії науки, біоетики, етики біомедичних досліджень.
7.	Здатність до набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою з застосуванням сучасних світоглядних та філософських знань, термінів, філософського тезаурусу.
8.	Здатність використовувати принципи та цінності біоетики під час планування та проведення наукового дослідження.
	ЗК8. Особистісні компетентності
1.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність). Здатність використовувати філософські знання та технології наукової творчості з метою розвитку креативних можливостей особистості вченого та наукового співтовариства, формулювання нових ідей та втілення їх в науковий проект.
2.	Здатність до креативного мислення, формулювання нових наукових ідей і концепцій в результаті читання, дослідження, обговорення і мозкового штурму у високо спеціалізованій, присвяченій певній темі роботі академічного або професійного спрямування.
3.	Здатність працювати автономно. Здатність до самоудосконалення, саморефлексії, самостійного та критичного мислення при розв'язанні наукових завдань, здійснення професійної діяльності з урахуванням здобутків сучасної філософії та філософії науки.
4.	Здатність планувати та вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку.
	ЗК 9. Етичні компетентності
1.	Здатність слідувати етико-правовим нормам та моральним цінностям, принципам біоетики у професійній діяльності, під час планування та проведення наукових досліджень.
2.	Здатність використовувати знання філософії та методології науки та наукових досліджень, принципи біоетики, біомедичної етики під час планування та проведення наукового дослідження.
3.	Здатність використовувати правила академічної доброчесності під час планування, проведення, аналізу та публікації результатів наукового дослідження.
4.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). Здатність здійснювати теоретичну та практичну діяльність в галузі природничих наук на основі сучасної етики

	науки, принципів та цінностей біоетики, етики біомедичних досліджень та загальнолюдських цінностей.
5.	Здатність втілювати в своїй професійній діяльності гуманістичні принципи та цінності.

КВАЛІФІКАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Кваліфікаційні вимоги:

Відповідно до вимог освітньо-наукової програми очікується, що в результаті успішного навчання за програмою, поряд із іншими професійними навиками, здобувач вищої освіти повинен мати:

№ з/п	Назва	Знання	Уміння
1.	Здатність використовувати закони та категорії діалектики, основні закони історії та філософії наукових досліджень	+	+
2.	Здатність до абстрактного мислення, професійно вживати загальні методи пізнання: аналізу та синтезу; індукції та дедукції; закони формальної та діалектичної логіки.	+	+
3.	Здатність до підвищення професійної кваліфікації.	+	+
4.	Здатність до формування системного наукового світогляду та загального культурного кругозору.	+	+
5.	Здатність оперувати філософськими категоріями та доктринами.	+	+
6.	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації, з різних джерел.	+	+
7.	Здатність проводити науковий аналіз результатів досліджень.	+	+
8.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	+	+
9.	Здатність планувати та управляти часом.	+	+
10.	Здатність до відповідальності за адекватну оцінку й трактування отриманих у результаті пошуку даних.	+	+
11.	Здатність до самостійного та незалежного мислення, формулювання ідей та продукування гіпотез.	+	+
12.	Здатність до розуміння предметної області за обраним науковим напрямом та освітньою діяльністю.	+	+
13.	Здатність до формулювання власного судження та участь у дискусіях щодо основного змісту, методів, новітніх досягнень за напрямом наукового дослідження.	+	+
14.	Здатність формулювати дослідницьке питання, розробляти проект наукового дослідження; володіння методологією наукового дослідження для коректного формулювання гіпотез та дослідницьких питань.	+	+
15.	Дотримуватися етики та академічної доброчесності; Запобігання плагіату, фальсифікаціям та корупційним діям.	+	+
16.	Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.	+	+
17.	Готовність оволодіти практичними навичками розвитку інтелекту особистості та використовувати їх в науково-дослідницькій та педагогічній діяльності	+	+

18.	Готовність до викладацької діяльності в межах своєї фахової галузі	+	+
19.	Виявляти ініціативу і самостійність в різноманітних видах діяльності, брати відповідальність за результати своєї професійної діяльності, дотримуватись професійної етики та корпоративної культури	+	+
20.	Здатність проводити науковий аналіз результатів досліджень.	+	+
21.	Здатність до формулювання ідей концепції в результаті читання, дослідження, обговорення і мозкового штурму у високо спеціалізованій, присвяченій певній темі роботі академічного або професійного спрямування.	+	+
22.	Здатність до включення нових висновків в існуючі знання.	+	+
23.	Здатність представляти та обговорювати наукові результати та вести наукову дискусію державною мовою в усній та письмовій формі, володіння науковою термінологією.	+	+
24.	Здатність ефективно використовувати окремі навички риторики.	+	+
25.	Здатність представляти складну інформацію у зручний та зрозумілий спосіб усно і письмово, використовуючи відповідну технічну лексику та методи.	+	+

Програма та навчальні плани навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Етика, біоетика та академічна доброчесність» складається з трьох логічно завершених, відносно самостійних, цілісних частин, засвоєння яких передбачає проведення контрольних робіт і аналіз результатів їх виконання.

Код розділу, теми	Назва розділу, теми
1.	Науковий метод і науковий підхід у науковому дослідженні
1.1.	Головні принципи наукового дослідження: науковий підхід, науковий метод. Алгоритм і структура наукового дослідження, класифікація та основні рівні дослідження.
1.2.	Головні історичні етапи формування наукового методу та наукового підходу: раціоналізм vs емпіризм (Аристотель, Р. Декарт, Т. Гобс, Дж. Лок, Д. Г'юм, Ф. Бейкон, І. Кант). Концепція вроджених ідей. Засади теорії опосередкованого сприйняття.
1.3.	Науки про природу та науки про дух. Становлення неокантіанства (В. Віндельбандт, Г.Рікерт, Е. Касіер, В. Дильтай). Теоретико-методологічні засади філософії культури.
1.4.	Критика натуралізму та проект реабілітації натурфілософії (Е. Гусерль, М. М.Шелер, Е. Ротгакер, А. Портман, Гайдегер, М. Мерло-Понті; Я. фон Ікскюль, Г. Плеснер). Філософська антропологія як феноменологічна антропологія. Ідеї вираження (Я. фон Ікскюль) та двоаспектності (Г. Плеснер) як засади філософії біології XX – XXI ст. Чотириступенева структура філософсько-антропологічного дослідження – фізичне тіло, живе тіло, душа, дух (М. Шелер)
1.5.	Наукова методологія і проблема демаркація науки (верифікація, фальсифікація, індукція, дедукція). Логіко-методологічні засади побудови наукової аргументації. Критичний раціоналізм. Засади еволюційної епістемології в сучасній філософії науки.

1.7.	Теоретико-методологічні особливості біомедичних та клінічних досліджень. Філософські засади природничих наук. Закони логіки та їхнє значення в науковому дослідженні.
2.	Сучасні підходи у філософії наукових досліджень
2.1.	Репрезентаціалістський підхід у сучасних когнітивних науках та філософії ментальності: проблема віртуальності ментального досвіду (Т. Метцингер, Д. Денет). Поняття ментальної репрезентації та інтенційності. Феноменальні, репрезентаційні (інтенційні) та функціональні стани. Види репрезентаціоналізму: редукційний та нередукційний. Інтерналістський та екстерналістський підходи до визначення інтенційного об'єкту репрезентаційних станів. Проблема натуралізації інтенційності та змісту.
2.2.	Системний підхід у природничих та соціальних науках (Г. Бейстон, Ю. Вілі, Н. Луман).
2.3.	Класичний енактивістський підхід у сучасній філософії свідомості (Ф. Варела, Е. Рош, Е. Томпсон). Поняття ЕЕЕ-пізнання – втіленого (embodied), енактивного (enactive) та розширеного (extended). Дія та агентність. Знання-як та знання-що. ТЕМ-енактивізм (Ф. Варела, Е. Рош, Е. Томпсон) та автопоезисний енактивізм (Е. Томпсон). Поняття Umwelt у сучасних когнітивних науках. Енактивізм як конструктивістська епістемологія.
2.4.	Енактивізм у сучасній психіатрії (Т. Фукс, Де Гаан). Засади сучасної біо-психо-соціальної моделі предмету психіатричного дослідження та лікування. Енактивістський, утілений та екологічний підходи щодо розв'язання проблеми походження психіатричних розладів.
2.5.	Сучасний енактивізм: сенсорномоторний (К. О'Реган, А. Ное) та радикальний (Е. Майн, Гато) підходи до визначення свідомості. Сприйняття як дія, як практичне знання сенсорномоторних залежностей (sensorimotor dependencies). Проблема когнітивного доступу як критерію усвідомлення. Проблема концептуалізації змісту перцепційних станів. Проблема пояснення вищих когнітивних здатностей засобами сучасного енактивізму.
2.6.	Антинатуралізм у сучасній філософії свідомості: аргумент «квалія» (Т. Нейгел, Д. Чалмерс, Дж. Серл); аргумент інтенційності (Дж. Гурвіч, Д. Загаві). Топологічний підхід у сучасних наукових дослідженнях (К. Левін).
2.8	Екологічний підхід у сучасних природничих та гуманітарних науках. Екологія мозку: екологічний підхід у нейронауках (Г. Бейтсон, Дж. Гібсон, Ю. Вілі, А. Домазіо, Т. Фукс)

Змістовне наповнення програми навчальної дисципліни представлено у табл. 2.

Таблиця 2

№ з/п	Навчальна дисципліна, розділ, рубрика	Кількість кредитів	Очна (денна) форма навчання				самостійна робота
			Загальний обсяг	Кількість годин			
				аудиторних			
				Всього	у тому числі		
	лекції	семінари					
		3	90	68	34	34	22

1	Науковий метод і науковий підхід у науковому дослідженні. Становлення наукової картини світу. Засадові особливості наукового дослідження. Відмінність наукового методу та наукового підходу в природничо-наукових та гуманітарних дослідженнях.		46	34	16	18	12
2	Сучасні підходи у філософії наукових досліджень. Становлення сучасних підходів у філософії наукових досліджень: системний підхід, втілений підхід, енактивістський підхід, сучасний феноменологічний підхід, екологічний підхід.		44	34	18	16	10
	Залік					2	
	Усього		90	68	34	34	22

№ з/п	Навчальна дисципліна, розділ, рубрика	Кількість кредитів	Очна (вечірня) форма навчання				самостійна робота
			Кількість годин				
			Загальний обсяг	аудиторних			
				всього	у тому числі		
				лекції	семінари		
		3	90	44	20	24	46
1	Науковий метод і науковий підхід у науковому дослідженні. Становлення наукової картини світу. Засадові особливості наукового дослідження. Відмінність наукового методу та наукового підходу в природничо-наукових та гуманітарних дослідженнях.		44	22	10	12	22
2	Сучасні підходи у філософії наукових досліджень. Становлення сучасних підходів у філософії наукових досліджень: системний підхід, втілений підхід, енактивістський підхід, сучасний феноменологічний підхід, екологічний підхід.		46	22	10	12	24
	Залік					2	
	Усього		90	44	20	24	46

№ з/п	Навчальна дисципліна, розділ, рубрика	Кількість кредитів	Заочна форма навчання				Самостійна та інша робота
			Кількість годин				
			Загальний обсяг	аудиторних			
				всього	у тому числі		
				лек-ції	семінари		
		3	90	22	8	14	68
1	Науковий метод і науковий підхід у науковому дослідженні. Становлення наукової картини світу. Засадові особливості наукового дослідження. Відмінність наукового методу та наукового підходу в природничо-наукових та гуманітарних дослідженнях.		44	10	4	6	34
2	Сучасні підходи у філософії наукових досліджень. Становлення сучасних підходів у філософії наукових досліджень: системний підхід, втілений підхід, енактивістський підхід, сучасний феноменологічний підхід, екологічний підхід.		46	12	4	8	34
	Залік					2	
	Усього		90	22	8	14	68

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Використовуються такі види контролю за якістю навчання здобувачів вищої освіти: *поточний та підсумковий*.

Поточний контроль. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів за визначеною темою (навчальним елементом). Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та здобувачами вищої освіти, управління їхньою навчальною мотивацією. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, - так і здобувачами вищої освіти – для планування самостійної роботи. Особливим видом поточного контролю є підсумковий контроль за змістовими модулями. Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів здобувачів вищої освіти при обговоренні теоретичних питань, а також у формі комп'ютерного тестування.

Підсумковий контроль забезпечує оцінювання результатів навчання на заключному етапі їхнього навчання.

КРИТЕРІЇ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ

Критерії якості навчання – це ознаки, на підставі яких виробляється оцінка; сукупність характеристик, що дозволяють оцінити рівень досягнення якості навчання. В якості критеріїв якості навчання здобувачів вищої освіти застосовуються такі: стан відвідуваності навчальних занять; виконання самостійної роботи; активна участь в лекційних та семінарських заняттях; навички й уміння аналітичного мислення; знання фактичного матеріалу, першоджерел; уміння використовувати теоретичний матеріал при обговоренні практичних ситуацій; уміння самостійно набувати знання; творчий підхід до навчання; виконання контрольних та тестових завдань; складання заліку.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в НУОЗ України імені П. Л. Шупика проводиться з використанням рейтингової системи (далі – ЄКТС), в основу якої покладено поопераційний контроль і накопичення рейтингових балів за різнобічну навчально–пізнавальну діяльність здобувачів у процесі навчання.

Методи оцінювання на поточному/періодичному контролі: усне опитування, тематичні контрольні письмові роботи, оцінювання виконання завдань самостійної роботи, оцінювання розв’язання розрахункових завдань, захист результатів практичних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування (бланкове або комп’ютерне), оцінювання есе.

Розмір шкали ЄКТС із навчальної дисципліни для спеціальностей галузі знань І Охорона здоров’я дорівнює 200 балам, а мінімальна позитивна оцінка починається зі 111 балів; для спеціальностей інших галузей знань – дорівнює 100 балам, а мінімальна позитивна оцінка починається з 61 балу.

Загальний розподіл балів за результатами навчання

Сума балів		Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Пояснення
100 балів	200 балів		залік / іспит	
90 - 100	170 – 200	A	зараховано / оцінка	відмінне виконання
82 - 89	155 – 169	B		вище середнього рівня
75 - 81	140 – 154	C		загалом хороша робота
68 - 74	125 – 139	D		непогано
61 - 67	111 – 124	E	не зараховано	виконання відповідає мінімальним критеріям
35 - 60	60 – 110	FX		необхідне перескладання
1 - 34	1 – 59	F		необхідне повторне вивчення дисципліни

Самостійна та поточна робота здобувачів вищої освіти оцінюється на лекційних та семінарських заняттях відповідно до конкретних цілей та під час індивідуальної роботи викладача зі здобувачем вищої освіти. Під час навчання використовуються такі види самостійної та поточної роботи: доповіді та участь в обговоренні окремих тем дисципліни; участь у спільному аналізі та обговоренні проблем та окремих випадків з медичної практики на семінарських заняттях; підготовка до участі та участь у конференціях; письмові контрольні роботи; підсумковий залік.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЛОГІКА ТА МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ»

1. Засади індуктивного дослідження (Ф. Бейкон).
2. Засади європейського раціоналізму (Р. Декарт).
3. Винайдення понять «суб’єкт», «об’єкт» (Р. Декарт).
4. Психофізична проблема (Р. Декарт).
5. Проблема вроджених ідей (Р. Декарт, Дж. Лок).
6. Британський скептицизм (Д. Г’юм).
7. Проблема виведення знання про належне із знання про існування (Д. Г’юм).
8. Поява трансцендентальної філософії та методу (І. Кант).
9. Критична філософія, як проект встановлення пізнавальних границь (І. Кант).
10. Демаркація природничих та гуманітарних наук у неокантіанстві. Науки про культуру.

11. Пояснення та розуміння, як мета природничих та гуманітарних наук (В. Дильтай).
12. Критика натуралізму та реабілітація натурфілософії (Е. Гусерль, Г. Плеснер, М. Мерло-Понті).
13. Відмінність наукового підходу й наукової методології.
14. Головні засади енактивістського підходу.
15. Головні засади топологічного підходу в гуманітарних науках (К. Левін).
16. Головні засади екологічного підходу (Ю. Вілі, Т. Фукс).
17. Енактивізм у когнітивних науках та психіатрії (А. Домазіо, Т. Фукс)
18. Екологічний підхід до дослідження мозку (А. Домазіо, Т. Фукс)
19. Антинатуралізм, аргумент «квалія» (Т. Нейгел, Д. Чалмерс, Жж. Серл).
20. Антинатуралізм, аргумент «інтенційності».
21. Головні особливості репрезентаціалізму (Т. Метцингер, Д. Денет).
22. Критика репрезентаціалізму в сучасній феноменологічній філософії (Д. Загаві, Т. Фукс).
23. Втілений підхід у сучасних когнітивних дослідженнях (Ф. Варела, Ш. Гелегер, Е. Томпсон).
24. Системний підхід у сучасних когнітивних та біологічних науках (Н. Луман, Г. Бейтсон).

РЕКОМЕНДОВАНИЙ БІБЛОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Больнов О. Філософська антропологія та її методичні принципи. Сучасна зарубіжна філософія. К.: Ваклер, 1996. С. 96-111
2. Бейтсон Г. Екологія розуму. К.: Сенс, 2000. 343 с.
3. Бейтсон Г. Розум та природа. К.: Ліброком, 2016. 256 с.
4. Бойченко М., Богачов, А. Кебуладзе, В та інші. Теоретична і практична філософія. Підручник. К., 2017.
5. Вахтель А. Від феноменологічної критики натуралізму до натуралізації феноменології. 2018. [Рукопис дисертації]
6. Гібсон Дж. Екологічний підхід до візуального сприйняття. – К.: Преса. 1988. 464 с.
7. Гусерль Е. Ідеї чистої феноменології і феноменологічної філософії. Пер. з нім. Вахтанга Кебуладзе. Х.: Фоліо. 2020. 348 с.
8. Гусерль Е. Картезіанські медитації. Вступ до феноменології. Переклад та передмова А. Вахтель. К.: Темпора. 2021. 304 с.
9. Добронравова, І. та інші. Новітня західна філософія науки. Підручник. К., 2021. 223 с.
10. Кант І. Критика чистого розуму. К., 2000. 500 с.
11. Кант І. Пролегомени до кожної майбутньої метафізики, яка може постати як наука. К., 2005. 178 с.
12. Кебуладзе В. Феноменологія досвіду. К., 2012. 278 с.
13. Конверський А.Є. Традиційна логіка: навч. програма для студ. філос. фак. ун-тів / А. Є. Конверський ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філос. НАН України. – К. : Четверта хвиля, 2022. – 12 с.
14. Корпало О.Л. Некласична логіка: метод. рекомендації та плани семінарських занять: для студ. філос. фак. ун-тів / О. Л. Корпало; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філос. НАН України. – К.: Четверта хвиля, 1997. – 40 с.
15. Кулагін Ю.І. Логіка: навч. посіб. / Ю. І. Кулагін, І. В. Войціцька; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – Київ : КНТЕУ, 2023. – 93 с.

16. Логіка висловлювань: навч.-метод. посіб. / уклад. Астапова О. І. – Черкаси: ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2013. – 64 с.
17. Плахтій М.П. Логіка в Україні у другій половині XIX – на початку XX століття: напрями розвитку: дис... канд. філос. наук: 09.00.06 / Плахтій Маріанна Петрівна ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2007. – 183 арк.
18. Політюк А.П. Аргументація як предмет неформальних досліджень (неформальна логіка та риторична аргументація): автореф. дис. канд. філос. наук: 09.00.06 / Політюк Анастасія Павлівна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2015. – 18 с.
19. Поляков В.Г. Логіка: задачник: навч. посіб. для викладачів і студентів ВНЗ / Поляков В. Г. – Луцьк : Твердиня, 2015. – 258 с.
20. Формальна логіка: корот. слов.-довід. / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича ; авт.-уклад. О. С. Гасяк. – Чернівці : Рута, 2022. – 199 с.
21. Формальна логіка. Розв'язкові процедури, алгоритми, словник базових термінів і понять: навч. посіб. / О. С. Гасяк ; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Вид. 2-ге, перероб. і допов. – Чернівці : Рута, 2015. – 543 с.
22. Хоменко І. В., Алексюк І. А. Основи логіки. – К.: Золоті Ворота, 1996. – 251 с.
23. Левін К. Теорія поля в соціальних науках. К.: Сенсор. 2000. 368 с.
24. Левін К. Динамічна психологія. Вибрані праці. К.: Сенсор. 2021. 572 с.
25. Луман Н. Поняття цілі і системна раціональність: щодо функції цілей у соціальних системах. Пер. з нім. М. Бойченко. К., 2011.
26. Мерло-Понті М. Феноменологія сприйняття. Київ: Український центр духовної культури., К., 2001. 552 с.
27. Плеснер Г. Ступені органічного та людина. К.: Думка. 2005. 368 с.
28. Ровод В. Шлях філософії: XVII-XIX століття. К., 2009. 388 с.
29. Сартр Ж.-П. Буття і ніщо. Нарис феноменологічної онтології. К: Основи. 2001. 855 с.
30. Фукс Т. Психотерапія зажитого простору: феноменологічний та екологічний концепт. Філософія освіти. К. 2021
31. Хоменко І. Логіка. Підручник. К., 2004
32. Howick, J. (2015). The philosophy of evidence-based medicine. Wiley-Blackwell. <https://doi.org/10.1002/9781118712194>
33. Worrall, J. (2007). Evidence in medicine and evidence-based medicine. Philosophy Compass, 2(6), 981–1022. <https://doi.org/10.1111/j.1747-9991.2007.00106.x>
34. Russo, F., & Williamson, J. (2011). Epistemic causality and evidence-based medicine. Studies in History and Philosophy of Biological and Biomedical Sciences, 42(4), 567–577. <https://doi.org/10.1016/j.shpsc.2011.07.001>
35. Fiorentino, A. R. (2015). An epidemiological perspective on the Russo–Williamson thesis. Studies in History and Philosophy of Science Part A, 51, 1–10. <https://doi.org/10.1016/j.shpsa.2015.03.002>
36. Cartwright, N. (2019). Nature, the art of science, and the role of evidence. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780198833656.001.0001>
37. Hey, T., Tolle, K. M., & Tansley, S. (Eds.). (2009). The fourth paradigm: Data-intensive scientific discovery. Microsoft Research. <https://doi.org/10.5281/zenodo.45981>
38. Gadelha, L., et al. (2022). Toward a framework for integrative, FAIR, and reproducible management of data on the dynamic balance of microbial communities. arXiv preprint arXiv:2207.06890. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2207.06890>
39. Wilde, M. (2024). A dilemma for the Russo–Williamson thesis. Erkenntnis. Advance online publication. <https://doi.org/10.1007/s10670-022-00637-4>
40. Singh, R. K., et al. (2024). Assessment of FAIR (Findability, Accessibility,

Додаткова література

1. Cartwright, N. (2019). *Nature, the Art of Science, and the Role of Evidence*. Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780198833656.001.0001>
2. Dennett, D. C. (2017). *From Bacteria to Bach and Back: The Evolution of Minds*. New York: W. W. Norton & Company.
3. Floridi, L. (2019). *The Logic of Information: A Theory of Philosophy as Conceptual Design*. Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780198833632.001.0001>
4. Hey, T., Tansley, S., & Tolle, K. M. (Eds.). (2009). *The Fourth Paradigm: Data-Intensive Scientific Discovery*. Redmond, WA: Microsoft Research.
5. Howick, J. (2011). *The Philosophy of Evidence-Based Medicine*. Chichester: Wiley-Blackwell. <https://doi.org/10.1002/9781444391721>
6. Jobin, A., Ienca, M., & Vayena, E. (2019). The global landscape of AI ethics guidelines. *Nature Machine Intelligence*, 1(9), 389–399. <https://doi.org/10.1038/s42256-019-0088-2>
7. Russo, F., & Williamson, J. (2007). Interpreting causality in the health sciences. *International Studies in the Philosophy of Science*, 21(2), 157–170. <https://doi.org/10.1080/02698590701498084>
8. Varela, F. J., Thompson, E., & Rosch, E. (2016). *The Embodied Mind: Cognitive Science and Human Experience (Revised ed.)*. Cambridge, MA: MIT Press. <https://doi.org/10.7551/mitpress/9780262037228.001.0001>
9. Wilkinson, M. D., et al. (2016). The FAIR Guiding Principles for scientific data management and stewardship. *Scientific Data*, 3, 160018. <https://doi.org/10.1038/sdata.2016.18>
10. Worrall, J. (2007). Evidence in medicine and evidence-based medicine. *Philosophy Compass*, 2(6), 981–1022. <https://doi.org/10.1111/j.1747-9991.2007.00106.x>